

למ"ען יארכוו ימיה על האָרְמַן אֲשֶׁר-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נָתַן לְךָ: ס' יְלֹא תַּرְצַח ס' לְאַתָּה תַּנְאַת ס' לְאַתָּה תַּנְגַּב ס' לְאַתָּה תַּעֲנַג בְּרַעַן

(מלבדים) וכך — כבר ביארתי שמצוות כבוד אב ואם ומצוות שבת שיכים זה לזה, כי בששת ימי המעשה המציא האנשים, ואם לא היה שוכת מלאכתו והיה מציא האנשים תמיד, בדרך זו לא היה מציאות לאבות ומולידים, כי היו נבראים תמיד מאת ה... ובאשר מכובד אותם על ידי שהיו סבה לגופו הגשמי, השכר הוא לאורך ימים הגשמיים...

(רש"ח) **כבד את אביך** — יסודות היהדות, יציאת מצרים ומתן תורה, הנם אמיתיות הטעויות המבוססות על מסורת שהיא מסירה נאמנה מאבות לבנים. היהדות מבוססת אם כן על חיות תיאורטית ומעשי לאבות, וכל קיומו של העם מותנה בכך. כבוד הוא משקל רוחני ומוסרי של ישות, זהה אמרת-ה마다 לכבודם ולא הטובות שמקבלים מהם, על כן גדול כבודם עם גודל הבנים ונשאר אף אחר פטירתם מן העולם. כבוד זה מעולה מכל מוסר שכלי הבא רק מתוך הכרת תורה בלבד.

(תורה תמים) **כבד את** — ו' יתירה לרבות אחיך הגדול... ונראה שזה לכל אחד יותר גדול, כבמודרש רכה ויחי שישכר זובולון לא היו מדברים בפני שמעון ולוי הגודלים מהם. ונראה דחביב גם בכבודו אחיתו הגדולה, ובמודרש רכה ויצא למה מתח רחל תחלה מפני שדרברה בפני אחותה, רכתייב, יותען וחול ולאה".

יג) לא תרצה לא תנאף לא תגנב לא תענה ברעך עד שקר.

(רש"י) לא תנאqa — אין ייחור הילג צמחת ליט, צמלהר (ויקרא כ') מום יומם קנויה וצנומפה, והוואר (ויקרא ט'') סקלס הaminiphut מחמת הייבח מקם הילג וליס. לא תנגב — צנונן נפוץ בכםוג מדזר, אף מגנוו צנונן ממון, הילג הילג וזה צנונן ממון, ולכל צנונן נפוץ, להרמת לדזר להלמוד מעניינו, מש הילג מרלה, הילג מילך, מדזר לדזר שמייעין עליו מימת חיים דין, אף הילג לדזר שמייע עליו מימת חיים דין (מכילמה, סנסדרין פ'').

(א"ע) **לא תרצה** — בידך, או בלשונך להעיר עליו שקר להמיתו, או להיותך רכילה, או לחתם עצה רעה בזדון שתדע שחרוג, או שנגלה לך סוד שתוכל להציגו מן המות אם תגלחו לו, ואם לא גליתם אתה כמו רוצח

לא תנאך — רבים חשבו כי אין ניאוף כי אם עם אשת איש, בעוד שמצוות "אשר ינאך את אשת איש" ינאך את אשת רעהו, וכי מה טעם לומר זה אחר שאמר "אשר ינאך את אשת רעהו" (ויקרא כ' י'), ואין פירושו כאשר חשבו... וככה "אשר ינאך את אשת רעהו", להודיע כי תועבה גורלה עשה שינוי את אשת רעהו והוא חייך לאחוב לרעהו כמוהו. ומלה

שמות כ יתרן

תרכז

נאוך כמו נזות. והנה כתוב, "ויתנאנך את האבן ואת העץ" (ירמיה ג' ט'), ואין ראוי לפרסם התועבה הזאת. אמר ר' סעדיה גאון כי הונאות על מלולות רוכות, ואשר הוא במלולה הקללה משכוב הבתולה והאלמנה, ואשר למלולה ממנה משכוב האיש עם אשתו כשהיא נדה, כי לאחר ימים מעטים תהיה מורתת לו, ולמלולה ממנה העוברת כוכבים שאינה על תורת שמות בעלה ותהייה מורתת לו, ולמלולה ממנה העוברת כוכבים שאינה על תורת ישראל אם לא נתן לה זרע, כי יתכן שתתגיר ויישנה לאשה, רק אם נתן לה זרע, עובד הוא עבודת זהה בצדקה. ולמלולה ממנה משכוב זכרו שאין לו זמן היתר לעולם, ולמלולה ממנה מה שהוא חוץ מהמין, כמו אם ישכב האדם עם הבחמה. והגאון ידע איך החילוק, כי על כל עריות כרת בפרשא אחריו מות, והניכח מזה החילוק מאם והאות והבת.

לא תגנוב — משמע גנבה קחת ממון בסתר, ויש גנב שהוא בן מות כמו גנוב نفس מישראל, בין שהוא נער קטן, או נלעג לשון. והגנבה בממון בין בפניו בין שלא בפניו, או שרמו בה חשבון או במדה או במשקל, וזאת המלה גם היא כוללת מי שגנבו לב אחר, כאשר עשה אבשלום.

לא תענה — שנים רבות חפשתי בלביו טעם זאת המלה לאמר עד שקר ולא אמר עדות שקר, ולפי דעתך עתה כי הוא מדבר עם עד שקר, כאלו כחוב לא תענה אם אתה עד שקר, ומשמעו זאת המלה כתעם "לא תחשׁו ולא תשׁקרו" (ויקרא י"ט י"א), ומצאנו מלות ענות בבי"ת, כמו "שְׁקָר עֲנָה בַּאֲחִירוֹ" (דברים י"ט י"ח), ובלא ביה' כמו, "ישׁמַע אֶל וַיָּעַנֵּם" (חלהים נ"ה כ'), והטעם יענה בס... ויש עד שקר שהוא בן מות, והוא שכחוב עליו, "וַיָּשִׂיחַת לוֹ כַּאֲשֶׁר זָם לְעַשּׂוֹת לְאַחִירוֹ" (דברים י"ט י"ט).

רמב"ן) לא תרצה — הנה צויתך להוראות שנייה בורה הכלבל בלב ובכמעה, ולכבד האבות, בעבר שהם משתתפים ביצירה, אם כן השמר פן תחבל מלמעשה ידי ותשפוך דם האדם אשר בראותי לכבודו ולהודאות לי בכל אלה. ולא תנאף אשת רעך, כי החבל עניין בכבוד האבות לכפור באמות ולהודאות בשקר, כי לא ידעו את אביהם ויתנו כבודם לאחר, כאשר יעשו עובדי עבודה גலולים, אומרים לעצם אביך אתה, ולא ידעו אביהם שבראים מאין. ואחר בן הזהיר לא תגנוב נפש, כי הוא כמו בן גורם עצמא. וכן סדר המצוות בחומרן ועונשין בן הוא, אחר עברות גלולים שפיכות זמים, ואחרי בן גלוי עריות, ואחר בן הזהיר גנבת נפש ועדות שקר וגזל. ומפני שלא יחמוד לא יזיק לעולם לחבירו. והנה השלים כל מה שאדם חייב בשל חברו, ואחר בן יbaar המשפטים בפרט, כי המתחייב לחבירו במשפט מן המשפטים, אם לא יחמוד ולא יתראה למה שאינו שלו, ישלם מה שעליו. ואמר ר' אברהם, כי אחזו הכתוב דרך ארץ לאמור חלה בית רעך, כי המשפטים יקדרים להיות לו בית ואחריו בן יכח אשה להביבאה אל ביתו, ואחרי בן יקנה עבד ואמה, ובמשנה תורה הוציאר האשה תחולת, כי הבהירם יתאזר לשאת אשה תחולת, או שחמדת האשה האיסור הגדול שרבבה.

והנה עשרה הדברים חמשה בכבוד הבורא ו חמשה לטובת האדם, כי כבוד את אביך כבוד הא-ל, כי לכבוד הבורא צוה לכבוד האב המשותף ביצירה, ונשארו חמשה לאדם לצורך וטובתו. והנה הזכיר בקצת הדברים גמולם, ובקצתם לא הוציאר, כי בדברו השני אל קנא, בשלישי כי לא ינקה, בחמישי למען יאריכון, ולא הזכיר באחריים עונש או שכר, והיה זה כי החמשה דבריהם האחוריים טובות האדם הם, והנה שכרכו אותו ופעולתו לפניו, אבל בעבודת גלולים צריך אזהרת עונש לחומר הגדול שבת. והוא

(3)

שמות ב יתרכז

לכבוד הבורא. והנראה אליו כי אמר א-ל קנא על לא יהיה לך, ואמר וועשה חסר על אנכי, כי העונש יבא על מצות לא תעשה והשבר על מצות עשה, וקיבלה מלות הא-ל ואזהרת עבדות זולתו עניין אחד. והשלים הדבר ואחר כך הזהיר על העובד והבטיח בשכר על העושה. והזהיר בשבועות שוא בעונש לא ינקה. ולא הזכיר בשכת גמול כלל, ולא אמר על המחלל השבת עונש הכרת, או עונש אחר זולתו, ולא הזכיר שכיר על השומר שבת מחללו, מפני שהשבת נכל בשתי מצות הראשונות, כי השומר שבת מעיד על מעשה בראשית ומורה במצות אנכי, והמחללו מכחיש במעשה בראשית ומורה בקדמות העולם להכחיש במצות אנכי, והנה הוא בכלל א-ל קנא פוקד, ובכלל וועשה חסר לאלפים. ודברו החמישי בכבוד האבות הזכיר שכיר כי היא מצות עשה. והנראה במקتاب הלוחות שהיו הה' ראשונות בלוח אחד שם כבוד הבורא, כמו שהזורת, והה' השנייה בלוח אחד שייהיו חמיש נגends חמש, כענין שהזכירו בספר יצירה בעשר ספריות בלי מה כמספר עשר אצבעות, ה' נגends חמש, וברית יחיד מכוננת באמצעות. ומהו יתברר לך מה היו שתים, כי עד כה את אביך הוא נגends תורה שבת, ומכאן ואילך נגends תורה שבעל פה. ונראה שלזה רמזו רוז"ל שאמרו שתמי לוחות נגends שמים הארץ, וכנוגד חתן וכלה, וכנוגד שני שושביין, וכנוגד שני עולם, וכל זה רמזו אחד והמשכיל בין הסדר.

(רש"ט) **לא תרצח** — כל רצח הריגה בחנים הוא בכלל מקומות... אבל הריגה ומיתה יש בחנים כמו ויהרגהו דקין, ויש בדיון כמו "והרגת את האשא"...

(בעה"ט) **לא תגנוב** — בגימטריא גונב נפש. עשרה הדברים מתחילין באלו"ף ומסימין בכ"ף, וזה א"ך טוב לישראל, וש בהם תר"ך אותיות נגends תרי"ג מצות י"ז מצות בני נח, וסימנים כת"ר תורה, לומד לך שם לומד אדם תורה לשם היה כתר לדאשו, ואם לומד שלא לשם יחזור לכתר. ויש בהם תיבות מנין עק"ב וזה שרמו אליו ע"ד "בקע משקלו"...

4

(אברבנאל) **לא תרצח** — בכלל בלא תרצח גואל הדם, פצעה ומסבב המוות, הולך רכילד, מניעת צדקה, יציאת עבד עברי, מל宾 פני חברו, יורד לאומנות חברו ומונענו מפרנסתו וכו'. **לא תנאף** — כולל כל עירiot. **לא תגנוב** — לקיחת נכסים אדם שלא מרצוינו. **לא תענה** — שלא יזק בשפטיו, לעיג, או יספר לשון הרע וכדוימה.

5

(ספורהן) **לא תנאף** — עקרו באשת איש, שהוא היוו מורגאל אצל עובי עבירה, ובכלל כל ביה פסולה. **לא תגנוב** — בכלל גנבה גנבות נפשות וגנבות ממון וגנבות דעתה הבריות, אף על פי שעקר האזהרה על גנבת נפשות, דבר הלמד מענינו, כמו שלמוריה רוז"ל. **לא תענה ברעך עד שקר** — ובכל זה הולך רכילד ומוציא שם רע אף על פי שעקרו על מעיד בבית דין.

6

(וב"ז) **לא תרצח** — אחר שהשלים ה' דברות שבין אדם למקום ב"ה, הזכיר נגדם ה' דברות שבין אדם לחברו, דרך שנוצרו במכילהו איך היו מקבילים זה לעומת זה, כי מה שאמרו לא תרצח נגends אנכי, כי כל מי ששופך דמים כאלו ממעט הצלם והדומות, שנאמר, "שפוך דם האדם באדם דמו ישפך כי בצלם אלקים עשה את האדם". ואין צורך לטעם זה, כי אם לאומר, הרוגני נא הרוג, ומוחל לו הרינה, ואף על פי כן דמו ישפך, כי לא ניתן למחלוקת בעבר שיש בו חלק א-להה ממעל. וענין הצלם

7

שמות כ יתרו

תרלה

**בְּגַהְתָּאַ דְּשִׁקְרָאַ: סֵדֶר שְׁקָרָ: סֵדֶר תְּחִמָּד בֵּיתָ
תְּחִמָּד בֵּיתָ חֲבָבָה לֹאַ רְעֵךְסֵלָא-תְּחִמָּד אֲשֶׁתְּ רְעֵךְ וְעַבְדָוּ
תְּחִמָּד אֲפָתְּ פְּנִירָה וְעַבְדָוּ
וְאַמְּמָה וְתְּזַעַה וְפְּנִירָה וְכָלְדִי נְאַמְּתָו וְשָׂוָרוּ נְחַמְּרוּ וְכָלְ אֲשָׁר**

וזדמות הוא, שככל המראות דרכו ית' להתראות בדמותן וצלם האדם אף על פי שבלי
ספק אין שם צלם ודמות בכיכול... ובכבוד השיבתו של האדם הוא מראה בדמות
זה... ולפיכך ראוי לנוהג כבוד באוთה דמות, והווצה ממעט הדמות, כי הוא גורם
שאין הקב"ה ירצה עוד להתראות בדמותן זה, מאחר שהוא בזוי על הבריות... לא
יהיה לך כגンドו לא תְּנַאָף, כמו שכתוב בעובי עבודה זהה, האשה המנאפת וגוו, וכן
רבים. וליראה שהניאוף גורם גם לעבוד עבודה זרה, ומעשה בעל פעור בשיטים
যোগিচ... כי אין לך דבר המביא לידי עבודה זרה כמו פיתוי אשה וורה.

לא תשא כגンド לא תְּגַנּוּבָ, כי הגונב סופו לישבע לשקר... וענינים אחד, כי הגונב עושה
עין של מעלה כאילו אינו רואה בכיכול, וכן זה הנשבע לשקר. זכור את יום השבת
כגנדו לא תְּעַנֵּה, כי כל מחלל שבת מעיד שלא ברא הקב"ה עולמו בו ימים ונוח
בזו. וליראה לפיפי שנאמר בשבת, "ממצוא החפץ ודבר דבר" (ישעיה נ"ח), ואמרו
ר' של לא יהא דברך של שבת דברך של חול, וטעמו של דבר הוא, לפי של
פעולות האדם הוא בכל המשעה שלו, אבל פועלות הקב"ה הוא בדברו בלבד... על כן
נאמר ודבר דבר, שלא יהא דברך של שבת דברך של חול, לזכור שביתת הקב"ה
אשר שבת מן הדברו...

כבר את אַבְיךָ כָּגָנְדוּ לֹא תְּחִמָּד, ומסיק במקילתא שככל החומר לסוף מolid בן שמקללו.
ויראה לפיפי שככל חומר אשת רעהו, וראי הוא מהרהור בה בשעת תשמש ודומה
כאילו הבן נולד לו ממש אחורה אשר חמץ, על כן אינו מכבד את אמו כראוי לפיפי
שאביו היה מהרהור באשה אחרת, וגם את אביו לא יכבד כראוי, כי החומר נשים אין
כוונתו להוליד, כי אם למלאות תאותו... וחמדת ממון תלוי גם כן בכבוד אב ואם, כי
החוואר ממון אחרים, איןו מכבדם כראוי מחתמת הייחוט להוט בפולמוס החמדת הממון,
כי הכבוד הוא מהוננו להאיכלים ולהשקיותם ולהלבושים.

(הע"ד) **לֹא תְּעַנֵּה בְּרַעַנְךָ — הרמב"ם הלכות עדות פ"ז פירש ברען — על ידי
רען, הינו ששמע מחבירו ומגיד שראה בעניינו, והוכחה להה הפירוש הוא מרכתי ב
לא תענה ולא כתיב ולא תעיד, או לא תקום עד שקר, אלא עניה משמעו אחר עד
הקודמו.**

**יד) לֹא תְּחִמָּד בֵּיתְ רְעֵךְ, לֹא תְּחִמָּד אֲשֶׁתְּ רְעֵךְ וְעַבְדָוּ וְאַמְּתָו וְשָׂוָרוּ
וְחַמְּרוּ וְכָלְ אֲשָׁר לְרַעַנְךָ.**

(א"ע) **לֹא תְּחִמָּד** — אנשים רבים יתמהרו על זאת המצווה, איך יהיה אדם שלא
יחמוד דבר יפה בלבד, כל מה שהוא נחמוד למראה עניינו. ועתה אתן לך משל, דע
כי איש כפרי שיש לו דעת נכוונה, והוא בת מלך שהיא יפה, לא יחמוד אותה
כלבו שישכב עמה, כי ידע כי זה לא יתכן, ועל תחשוב זה הכספי שהוא כאחד

שמות ב יתרו

(5)

מן המשוגעים שיתאהו שייהיו לו כנפים לעוף השמים, ולא יתכן להיות כאשר אין אדם מתאהה לשכוב עם אמו אף על פי שהיא יפה, כי הרגלתו מנוערין לדעת שהיא אסורה לו. ככה כל משכיל צריך שידע כי אשה יפה, או ממן לא ימצאו אדם בעבר חכמתו ודעתו, רק כאשר חלק לו השם. ואמר קהלה "ולאדם שלא עמל בו יתנו חלקו", ואמרו חכמים, בני, חי, ומזוני לאו בדרכותה תלייא מלטה, אלא במזלא, ובעבר זה המשכיל לא יתאהה ולא יחמוד. ואחר שידע שאשת רעהו אסורה השם לו, יותר היא נשגבה בעיניו מכת מלך בלבד הכספי, על כן הוא ישמה בחלקו ולא ישים אל לבו לחמוד ולהתאות דבר שאינו שלו, כי ידע שהשם לא רצה להתן לו, לא יוכל לקחתו בכחו ובמחשבותיו ובחכבותיו, על כן יבטיח בבראו שיכלכלנו ויעשה הטוב בעיניו...).

(רמב"ן) ראה בפסוק הקודם.

(ר' בוחר) **א תחמוד** — ידוע כי החמדה תלואה בלב, ועיקר המצווה שיתיאש האדם מכל מה שיש לחברו קרע ומטלטין ויפנה לבו מן המחשבה הזאת, שלא חשוב בהם ולא יחמדם, כי מזון החמדה יבא אדם לידי רציחה, שכן מצינו בענן ("ירושע ז") "וזראה בשלל אדרת שנער אחת טוביה וגור" ואחמדם", והחמדה הזאת הביאתו לידי סקילה. וכן מצינו בענן אהאב שחמד קרם נבות היורעאלי, והוא הסיבה שהביאתו לידי מיתה. ואמרו במדריש כל מי שהוא חומד מה שאינו ראוי לו, מה שחומד אין נוחנים לו ומה שבידו נוטלים ממנו, שכן מצינו בנהש הקדמוני... ולולי שהגול בכלל החמדה ומצד החמדה, היה ראוי להכתב כי הדרכות בכל הלואין, כי היא עברה חמורה עד מאד ורוב העולם נכשלים בה, ועוד שהיא מצוה מושכלת... ועוד כי ריצה לאסור אפילו החמדה שהיא תאות הלב בכל עת ובכל שעה, אף על פי שאינו בא לידי מעשה, כדי שילמד אדם קל וחומר לאסור הגולה שהוא המעשה. ואמנם מצינו חמדה שהיא מותרת, והיא חמדת התורה והמצוות וכמו שאמרו רוז"ל, "קנאת סופרים הרבה חכמה". ובכלל החמדה המותרת הוא מי שחומד בת חברו לבנו דרך נושאין, שהרי שניינו, לא תחמוד בית רעך וגור מה הפרט דבר שאי אפשר לו לבא ברשותך, אלא ברכzon ורשות בעליו אף הכלל כן, יצא בתו לבנק, או בנו לבתך, שהוא יכול לבארשותך שלא בראשות אביהם...).

9

(אברבנאל) **א תחמוד** — שלא יזיק במחשבה, לא בן עזרא וכן לרמב"ם עובד רק בלקיחה ולא במחשבה בלבד. והוסיף בב' דברות אחרונות **דרעך** — שהראשונה גם לבני נח, ואלו נצטו יישראל כרעים ואחים זה את זה....

(ספורנו) **א תחמוד** — יהיה הדבר אצלך לנמנע גמור, כי הנמנע לא יחמדתו הטבע כלל, כגון, "ולא יחמוד איש את ארץ", כי החמדה תגרום את הגול, כגון "ואחמדם ואקחם".

10

(מלבים) **א תחמוד** — יש הבדל בין חמדה ובין תאוה, שהחמדה היא מצד החושים בדבר החכם למאה עין, והטהאה היא מצד הנפש המתאהה, אף דבר שאין רואה עתה למראית עין ואין בו חמדה מצד יפיו, רק נפשו המתאהה איזהה. ואין דרך לתאו אשת חברו רק בראותו אותה, אבל הקניינים יתאהה גם بلا ראות, כמו שתאהה לעושר של רעהו, לא מצד היפות רק מצד תאותו להתעשר, ועל כן בדברות

האחרונות הוסיף להזהיר את התאהה שייהי עשיר כמו שהוא, ואמר בית רעך, והוסיף שדרשו וכמי לרבותה.

כל עשרה הזרברים הם מצויות שהascal מחיבם, והורה אותנו יוצר הנפשות, כי גם מצויות האלה השכליות אם יעשום רק מצד השכל והנמוס בלבד, שלא מפני יראת אלקים שהזהיר עליהם בקளות וברקים, ורעות השכל לא יעדמו מפני התאהה, כמו שראינו עמים רבים שחלפוrek בין ברצח בין בנאוף...

6

לה. שלא נגנות ערנות אשת איש
שלא לובא אל אשת איש. שאמר "לא מנא"
ובא הפורש שלשון אזור סוף משקע באשת איש
כמו שאמרו ז"ל, אין ניאור אלא באשת איש. ונככל
זה הלא בסדר אחריו מות שכתוב שם בפריש "ואל
אשת עמיך לא מתן שכ��ה ? ורעד לטמאה בה"
(ויקרא י"ד).

12
משרשי מצנה זו, כדי שיתישב העולים באשר
חפץ חם, והשם ברוך הוא רצח שיקו קל-ענני
עלמו שעשין פרוטין כל-אפר ואחד לבנה ולא
שיטרבו מין במין אחר. וכן רצח שינה נרע
האנשים ידווע של מי הוא ולא יטרבו זה צם זה.
יעוד? קצאו פחה הפלין בוגר שתחיה סכה לבטל
פחה ממכות האל עליינו שאנו בכבוד קש虫 בפה
יררו לבנים אם הלא. ועוד יהנה קש虫 בפה
שאצינו גם כן שלא לובא על קאות וועל מרפה
ונשים. והכל גזק בעקבת הגאות. שלא נכירות
אדים קרוביינו. מלבד שיש קצת בגאות אם אשת
איש צד גזל שהוא כבר ברגע שהשלב פרטיקון, גם
כי הוא סכה לאבור נפשות, כי ידווע הרבר בטבע
בני אדים שמקנאים על נאות בת-זוגם אם אמרים
לייזדין אם הנואף עד למין, ובמה מ יכולות מלבד אלה

11

לו. שלא נגנות ערנות אשת איש
שלא לא תקער צדות שקר, שאמר לא מנא
ברצח אד שקר, ונככל בפקוס אחר כל או אחר
עד שונא.

שרש מצנה זו נגלה, כי השקר נמאס ונאלח לעין
כל-משכיג, גם כי הצדות אמת קעולים עופר. שבל
דברי ריבונות בני אדים מטבחים בעדות אונשים.
ואם בן הצדות שקר סכה להרבנן היושב.
ידיין המצנה, בגין מפי מקובלין אדרות ומפי אין
קוקליין, ובמה יפסלו בני אדים להצעיד, וכיצד קבלת
קדורות, וכי יש גני אדים שאין מודין בכל-אדים
ארוב מעלמן, ורקירת השודות והתקינה, ומהחולון
שפין אדרות פמון לעזרות נפשות. ומהחולוק שבין
דרישה לדרישה, ומהחולוק שפין אדרות בשער לבעל-
פה ונטיר רבי פרטיך מבארין בסנתדרין
ובבקומות בפלמור (חיה לח).

לה. שלא נחמד

שלא לטעלות במקשקבתו לאשות פקובלה לקשת
נון מה-שוגוא לו-וילטנו מאחנייניג שאמר לא מחד
בית רצח וגונדר. ובבר הוליכו זיל (מכילה) מסטוק
אדר דקמיב לא מחד... ולא מלחך לאך" (דברים ז, כה).
שאסור לאר רלא מחד אינו נגמר עד פיעשה-בו
מצחת. נאכלו נמן תקומים ליבורו על התחז. עוצר
גם כן עץ לאו רלא מחד, שאין לאו רלא מחד
נתחן בנטינת פרדים זיל-זפן שער קרים לקחו
פאתנו. כן הוא הפורש האטמי לרבותינו זיל.
משרשי מצנה זו ולפי שפטשכח רצח היא זו
ונגרחת לו לאדים פקלות ברבה. שאסר שיקבע
במבחןתו לקשת קאמנו אותו הדרבר שפדר אותו
מתוך מצנה רצח לא ישגים בשום דבר. ואם לא
רצח חברו לאקרו יאנס אותו מפנו. ואם י袖 מד
ונגדו אקשער שינברגע, באשך מצינו בקטות שגעהרג
על פרמו שפדר מפנו אחים (עין הלכי גולה ואכירה
פרק א הלכה יא).

13

TABLET ONE

1. I am the L-rd your G-d ...
2. You shall have no gods ...
3. You shall not take the name of the L-rd your G-d in vain ...
4. Remember the Sabbath Day, to keep it holy ...
5. Honor your father and mother ...

TABLET TWO

6. You shall not murder.
7. You shall not commit adultery.
8. You shall not steal.
9. You shall not bear false witness ...
10. You shall not covet your neighbor's house ...